

Руслана КАРПЕНКО

здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності 016 Спеціальна освіта
(Олігофренопедагогіка. Логопедія),
Сумський державний педагогічний
університет імена А.С. Макаренка
Науковий керівник – **Бондаренко Ю. А.**,
докт. пед. наук, професор

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА У СТРУКТУРІ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті висвітлено питання забезпечення корекційно-розвитковими послугами у закладі освіти з інклюзивним навчанням. Наведено сутність основоположних понять: «психолого-педагогічний супровід», «корекція», «компенсація», окреслено напрямки надання корекційно-розвиткових послуг відповідно до чинного законодавства. Виявлено, що у структурі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами важливе місце посідає корекційно-розвиткова робота, що проводиться фахівцями спеціальної освіти за умови вивчення дитини, що уможливорює її проведення як в індивідуальній так і груповій формах роботи.

Ключові слова: психолого-педагогічний супровід, корекційно-розвиткові послуги, корекційно-розвиткові заняття, заклад освіти з інклюзивним навчанням, діти з особливими освітніми потребами, порушення психофізичного розвитку.

R. KARPENKO. CORRECTIONAL AND DEVELOPMENTAL WORK IN THE STRUCTURE OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

The article highlights the issue of providing correctional and developmental services in an educational institution with inclusive education. The essence of the basic concepts: «psychological-pedagogical support», «correction», «compensation» is given, the directions of providing correctional and developmental services in accordance with the current legislation are outlined. It was revealed that in the structure of psychological and pedagogical support for children with special educational needs, an important place is occupied by corrective and developmental work, which is carried out by specialists of special education under the condition of studying the child, which enables it to be carried out both in individual and group forms of work.

Key words: psychological and pedagogical support, correctional and developmental services, correctional and developmental classes, educational institution with inclusive education, children with special educational needs, psychophysical development disorders.

Постановка проблеми. Метою навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами (зокрема із порушеним розвитком) є розвиток пізнавальної, емоційно-вольової сфер, позитивних якостей особистості. Для всебічного розвитку необхідна правильно організована корекційно-розвиткова робота, спрямована на попередження і корекцію вторинних недоліків у психічному і фізичному розвитку, активізацію процесів компенсації. Тож питання організації корекційно-розвиткової роботи потребує вивчення в умовах закладу загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Аналіз досліджень і публікацій. Впровадження інклюзивної освіти на тернах України в аспекті методологічних, організаційних, методичних засад було розглянуто у наукових дослідженнях В. Засенко, А. Колупаєвої, І. Луценко, І. Малишевської, Л. Прохоренко, О. Таранченко, О. Федоренко, Н. Ярмоли та ін.)

Ґрунтуючись на дослідженнях учених-дефектологів різних галузей спеціальної освіти (В. Бондар, Т. Дегтяренко, С. Миронова, І. Моргуліс, В. Синьов, О. Хохліна та ін.) з'ясовано, що в умовах інклюзивного навчання важливого значення набувають корекційно-розвиткові заняття.

В. Синьовим підкреслено, що корекція – специфічне й дуже важливе завдання закладів, оскільки від якості корекційно-розвиткової роботи залежить успішність розвитку компенсаторних процесів у дітей.

Мета роботи – здійснити аналіз проблеми організації корекційно-розвиткової роботи у структурі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Виклад основного матеріалу. Корекційно-розвиткова робота є комплексом заходів системного психолого-педагогічного супроводу дитини, що передбачені індивідуальною програмою розвитку (ІПР) і спрямовані на корекцію порушень, шляхом розвитку особистості дитини, її пізнавальної, емоційно-вольової сфери, мовлення, формування життєво-необхідних компетенцій із самообслуговування, соціально-побутового, просторового орієнтування тощо [2].

У Постанові Кабінету Міністрів України № 617 від 22.08.2018 зазначено, що психолого-педагогічний супровід – це комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачена індивідуальною програмою розвитку.

У цьому ж документі подано визначення поняттю психолого-педагогічних послуг як комплексної системи заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, реабілітаційних установ системи охорони здоров'я, соціального захисту, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру.

Корекційно-розвиткові послуги надаються дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, і не отримують відповідної допомоги або в інклюзивно-ресурсних центрах [2].

Корекційно-розвиткові послуги спрямовані на:

- соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та відповідних компетенцій;

- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти;

- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності, становлення особистості.

У процесі організації корекційно-розвивальної роботи з дитиною з порушеннями психофізичного розвитку необхідно, також, врахувати компенсаторні можливості організму, тобто ті позитивні зміни, що відбуваються у розвитку дитини загалом під впливом цілеспрямованого, організованого навчання.

У дефектологічній літературі визначено, що **компенсація** – відновлення недорозвинених чи порушених психічних функцій, використовує збережені чи перебудовує частково порушені функції. При компенсації психічних функцій можливе залучення в її реалізацію нових нервових структур, які раніше не брали в цьому участі. Такі структури функціонально об'єднуються на основі розв'язання спільних завдань [3].

Корекційно-розвиткові послуги реалізується через корекційні заняття. Індивідуальні корекційні заняття з дітьми з особливими освітніми потребами організовуються в тих випадках, коли вирішення

корекційних завдань потребує концентрації уваги дефектолога (логопеда, корекційного педагога) на одній дитині, а також під час реалізації індивідуальних корекційних програм для дітей з тяжкими порушеннями розвитку. Групові заняття уможливають корекцію з декількома дітьми, а також використовувати можливості взаємодії дітей між собою під час заняття [1].

Індивідуальна корекційно-розвивальна програма повинна встановлювати реалістичні завдання. Якщо завдання далекі від реальності, то програма створює більше негативних наслідків її впровадження (шкільна неуспішність, дисбаланс у співпраці фахівців, незадоволення колективу та батьків і т. ін.). При постановці загальних корекційних завдань потрібно враховувати період найближчого і актуального розвитку дитини, планувати як конкретні показники, так і їх можливе відображення в діяльності у подальшому [1].

Корекційна робота, яку організовує вчитель-дефектолог (за спеціалізаціями) повинна будуватися на основі виявлених порушень психофізичного розвитку кожної дитини. Вивчення особливостей розвитку дітей є фундаментом побудови ефективної корекційної роботи.

Висновки. Такими чином, виявлено, що у структурі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, у закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням важливе місце посідає корекційно-розвиткова робота, що проводиться фахівцями спеціальної освіти за умови вивчення дитини і уможливорює її проведення як в індивідуальній так і груповій формах роботи.

Перспектива дослідження. Перспективою у подальшому дослідженні є висвітлення організаційних особливостей проведення корекційно-розвиткової роботи учителем-дефектологом (олігофренопедагогом) у закладі загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар В. І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці : навч. посіб. К. : Наш час, 2005. 176 с.
2. Миронова С. П. Засоби корекційної роботи у навчально-виховному процесі спеціальних та інклюзивних закладів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19: *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія* : зб. наук. пр. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 26. С. 149-152.
3. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 238 с.